



آشنایی با سازمان بهره‌وری آسیایی و ملی ایران

رفیع افتخار

مقدمه‌ای از طرح بهره‌وری در دنیا

سازمان بهره‌وری آسیایی (APO)، در سال ۱۹۶۱ میلادی و در پی تصمیم چند کشور آسیایی جهت ارتقای سطح بهره‌وری، تسریع در روند توسعه اقتصادی و بالابردن سطح زندگی مردم، از طریق همکاری بین کشورهای منطقه تأسیس شد. هدف اصلی سازمان بهره‌وری آسیایی، سرعت بخشیدن به توسعه اقتصادی در منطقه آسیا و اقیانوسیه، از طریق ارتقای بهره‌وری در کشورهای منطقه است. این سازمان، از طریق گسترش و ترویج مهارت‌ها، تکنیک‌ها و تجارب مربوط به بهره‌وری در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات و همچنین، از طریق تبلیغ در جهت افزایش آگاهی مفاهیم و روش‌های بهبود بهره‌وری، سعی در تحقق اهداف خویش دارد.

اهداف و وظیفه شکل سازمانی

شورای حکام عالیترین ارگان سازمان می‌باشد که از مقالات عالی‌رتبه‌ای که توسط دولت کشورهای عضو معرفی شده‌اند، تشکیل شده است. این شورا، به منظور تعیین خط‌مشی سازمان در زمینه‌های برنامه‌ریزی، امور مالی و عضویت، سالی یکبار،

تشکیل جلسه می‌دهد. در این جلسات سالانه، از میان نمایندگان کشورها، رئیس و دو معاون، برای مدت یکسال انتخاب می‌شوند که با کمک دبیرکل، در زمانی که جلسه سورا تشکیل نمی‌شود، در مورد همه امور سازمان تصمیم‌گیری می‌کنند. دبیرخانه سازمان به ریاست دبیرکل، بازوی اجرایی شورای حکام می‌باشد و مقر دائمی آن در توکیو است. فعالیت‌های این دبیرخانه، از طریق پنج بخش: برنامه‌ریزی و تحقیق، صنعت، کشاورزی، اطلاعات و روابط عمومی انجام می‌شود. دبیرخانه از طریق تبادل اطلاعات و تجزیه و تحلیل آنها، به شناسایی نیازهای کشورهای عضو می‌پردازد و با هماهنگی سازمان‌های بهره‌وری ملی، نقش برنامه‌ریزی امور جاری و آنی سازمان را عهده‌دار می‌باشد. کلیه برنامه‌ها و پیشنهادها، توسط دبیرخانه، ارزیابی و برای بررسی به رؤسای سازمان‌های ملی بهره‌وری و جهت تأیید به شورای حکام ارائه می‌شود.

• عضویت

تمام کشورهای عضو کمیسیون اقتصادی - اجتماعی آسیا و اقیانوسیه (ESCAP)، می‌توانند به عضویت سازمان درآیند. دولت‌های خارج از منطقه آسیا نیز می‌توانند، با تأیید اعضای شورای حکام، به

عضویت افتخاری سازمان درآیند. این اعضا می‌توانند، در تمام جلسات و فعالیتهای سازمان شرکت نمایند. اولین امضاکنندگان اساسنامه سازمان را، هشت کشور: تایوان، هندوستان، ژاپن، کره جنوبی، نیال، پاکستان، فیلیپین و تایلند تشکیل می‌دادند. پس از تشکیل سازمان (۱۹۶۱)، به ترتیب: کشورهای هنگ‌کنگ (۱۹۶۳)، جمهوری اسلامی ایران (۱۹۶۵) و ویتنام (۱۹۶۵)، سری‌لانکا (۱۹۶۶)، اندونزی (۱۹۶۸)، سنگاپور (۱۹۷۰)، بنگلادش (۱۹۸۲)، مالزی (۱۹۸۳)، فی‌جی (۱۹۸۴) و مغولستان (۱۹۹۲) به این سازمان پیوستند.

• نقش و فعالیت سازمان

سازمان بهره‌وری آسیایی به منظور سرعت بخشیدن به روند بهبود بهره‌وری در منطقه و همچنین همکاری هر چه نزدیکتر سازمان‌های بهره‌وری ملی در جهت پیشرفت اقتصادی، نقش‌های ذیل را به عهده دارد:

- برنامه‌ریزی و ارائه خط‌مشی کلی به کشورها
- برای تسریع رشد اقتصادی، و بهبود سطح زندگی مردم، از طریق مشخص نمودن نوع برنامه ارتقای بهره‌وری، متناسب با نیاز هر کشور
- سازماندهی و ایجاد زمینه همکاری‌های گسترده‌تر بین کشورهای عضو و همچنین، تشویق

آنان به کوشش هر چه بیشتر در جهت افزایش و بهبود بهره‌وری.

- ایفای نقش مشاور منطقهای در موضوعات بهره‌وری، به منظور کمک به کشورهای عضو، در جهت رسیدن به سطح بهره‌وری مطلوب با توجه به تغییر شرایط در این کشورها.

- کمک به کشورهای عضو، در جهت ایجاد مؤسسات تخصصی و تقویت نقش آنها جهت ارتقای بهره‌وری

- ایفای نقش بانک اطلاعاتی به منظور تبادل اطلاعات ما بین کشورهای عضو و همچنین سازمانهای دیگر در تمام نقاط دنیا

برنامه فعالیت سازمان، تأکید فراوان بر کمک به صنایع تولیدی کشورهای عضو، به خصوص صنایع کوچک و متوسط، و ارتقای بهره‌وری در این کشورها داشته است. این فعالیت، به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند:

- بررسی موضوعات مرتبط با بهره‌وری و یافتن مشکلات کشورهای عضو و ارائه راه‌حلهای مناسب در جهت رفع آنها

- کمک به تشکیل مؤسسات مؤثر در ارتقای بهره‌وری در کشورهای عضو به منظور رفع احتیاجات آنها

- ترویج و تبلیغ دانش و آگاهی مفاهیم و روشهای بهبود بهره‌وری در منطقه.

● سازمانهای بهره‌وری ملی

سازمانهای بهره‌وری ملی، به عنوان مرکز فعالیتهای بهره‌وری در کشورهای عضو عمل می‌نمایند. رؤسای سازمانهای ملی بهره‌وری، هر ساله، با شرکت در اجلاس کارگاهی به بررسی برنامه‌های یکساله سازمان بهره‌وری آسیایی می‌پردازند و همچنین، برنامه‌های دراز مدت سازمان را جهت پیشنهاد به شورای حکام ارائه می‌دهند. از طرف دیگر، سازمانهای بهره‌وری ملی، نمایندگی اجرایی برنامه‌ها و پروژه‌های سازمان بهره‌وری آسیایی را بر عهده دارند. این سازمانها، مسئولیت سازماندهی پروژه‌های APO کشورهای متبوع خود، از جمله: تأمین نیروی انسانی این پروژه‌ها را به عهده دارند. این سازمان، همچنین، اموری مانند: تعیین

کارشناس برای اجرای تحقیقات سازمان و معرفی داوطلب برای سمپوزیوم، دوره‌های آموزشی، سمینار، ترتیب دادن مأموریت‌های مطالعاتی و تقاضا برای خدمات فنی کارشناسی را عهده‌دار می‌باشند.

○ بخشهای صنعت و خدمات

برنامه سازمان برای بهبود بهره‌وری در بخشهای صنعت و خدمات، شامل اجرای دو نوع پروژه می‌باشد:

۱ - پروژه‌های چند کشوری، که براساس نیازهای مشترک کشورهای عضو تنظیم می‌شوند که شامل انجام تحقیق و پژوهش، برگزاری سمپوزیوم، تشکیل گردهمای مطالعاتی، دوره‌های آموزشی، سمینار و مأموریت‌های مطالعاتی چند کشوری است.

۲ - پروژه‌های خدمات تک کشوری، که برای رفع نیازهای خاص کشورهای عضو اجرا می‌شوند که شامل خدمات تخصصی فنی و مأموریت‌های مطالعاتی تک کشوری است.

● بخش کشاورزی - صنعتی

برنامه‌های سازمان بهره‌وری آسیایی در بخش کشاورزی - صنعتی، در جهت پیشرفت صنایع مربوط به کشاورزی تنظیم می‌شود. هدف از آن، تقویت مدیریت در این بخش برای بالا بردن سطح بهره‌وری است. در این زمینه، در سال ۱۹۸۶، چهار پروژه آموزشی تحت عنوان "توسعه روستایی"، کنترل مواد غذایی، "تکنولوژی روند تهیه مواد غذایی" و "تجهیزات تهیه مواد غذایی" ترتیب داده شد.

● بودجه سازمان

بودجه سازمان بهره‌وری آسیایی از طرق ذیل تأمین می‌گردد:

- حق عضویت کشورها که براساس درآمد هر کشور تعیین می‌شود.

- اجرای پروژه برای کشورهای درخواست‌کننده
- کمکهای ویژه، که توسط اعضا و همچنین دولت‌های غیر عضو و سازمانها و مؤسسات دیگر پرداخت می‌شود و درآمدهای متفرقه، مانند: درآمد حاصل از فروش نشریات و خدمات سمعی و بصری

● همکاریهای بین‌المللی

سازمان بهره‌وری آسیایی با سازمانهای و

مؤسسات بین‌المللی، از جمله: سازمان بین‌المللی کار (ILO)، سازمان کشاورزی و مواد غذایی (FAO)، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (Unido)، بانک توسعه آسیایی (ADB)، برنامه زیست محیطی ملل متحد (Unep)، سازمان همکاریهای اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه (ESCAP)، همچنین، دولت‌ها و مؤسسات مختلف در کشورهای توسعه یافته، همکاریهای نزدیک و مستمری دارد. این همکاریها، شامل: عضویت، اجرای طرحهای مشترک و تبادل کارشناس و اطلاعات است و هدف از آن، گسترش و بهبود بهره‌وری در منطقه می‌باشد.

● عضویت ایران در APO

ایران، از اعضای با سابقه سازمان بهره‌وری آسیایی است که از سال ۱۳۴۴ به عضویت آن درآمد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و بنابر تصمیم شورای انقلاب، عضویت ایران در بسیاری از سازمانهای خارجی از جمله APO به حال تعلیق درآمد که مجدداً با تلاش وزارت صنایع سنگین سابق و تصویب مجلس شورای اسلامی، از سال ۱۳۶۴ ایران به صورت عضوی فعال درآمد. از آنجا که تجربه سایر کشورها نشان داده‌است که وجود سازمانهای بهره‌وری ملی می‌تواند نقش مؤثری را در ارتقای بهره‌وری ملی و همچنین بهره‌برداری بهینه از عضویت کشور در APO داشته باشد، در اسفند ۱۳۷۱، مجموعه‌ای تحت عنوان تشکیلات بهره‌وری ملی، از طریق طرح تحقیق و بررسی صنعت سنگین کار خود را آغاز کرد، تا بتواند زمینه‌ساز ایجاد سازمان بهره‌وری ملی در کشور باشد. در سال ۱۳۷۲، با نیت سازمان بهره‌وری

ملی ایران، به عنوان یک شرکت دولتی، رسماً این تشکیلات، تحت عنوان مذکور، کار خود را آغاز نمود.

سازمان بهره‌وری ملی ایران (NIPO)

این سازمان در آغاز تأسیس، با وجود وابستگی به یک وزارتخانه صنعتی تلاش کرده است، نقش ملی خود را با شمول بخشیدن به فعالیتهای خود در کلیه سطوح و بخشها ایفا کند. رسالت اصلی سازمان، ارتقای بهره‌وری در کلیه ابعاد و سطوح فعالیتها در کشور است، که گامهای اولیه برای تحقق آن، اشاعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری بین تمامی احاد جامعه می‌باشد، لذا، سازمان بهره‌وری در سالهای آغازین فعالیت خود، رسالت بسط و نشر نگرش بهره‌وری در جامعه را بر عهده گرفت.

فعالیتهای فرهنگی و ترویجی مفاهیم بهره‌وری، تحت سرفصلهایی، نظیر: طراحی، تدوین و اجرای

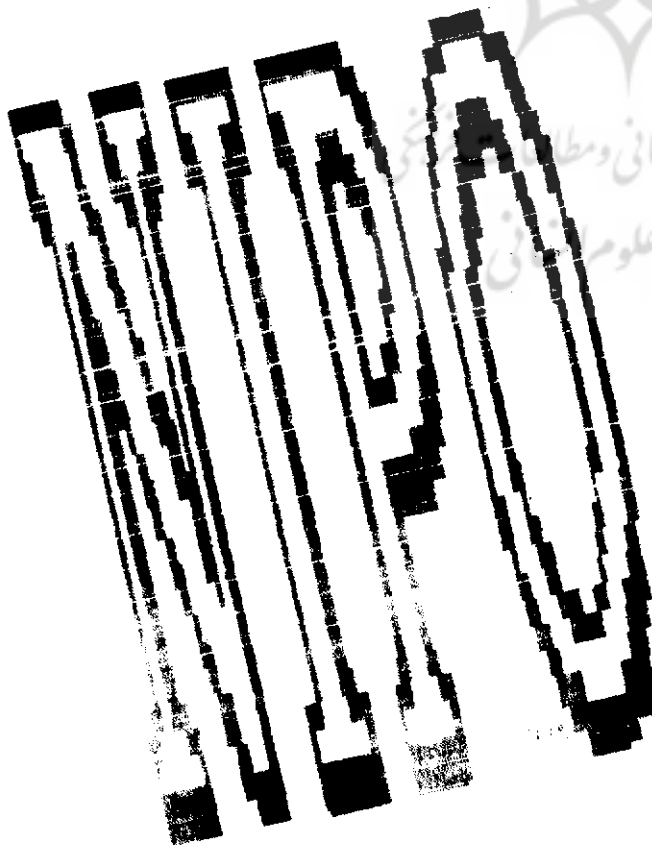
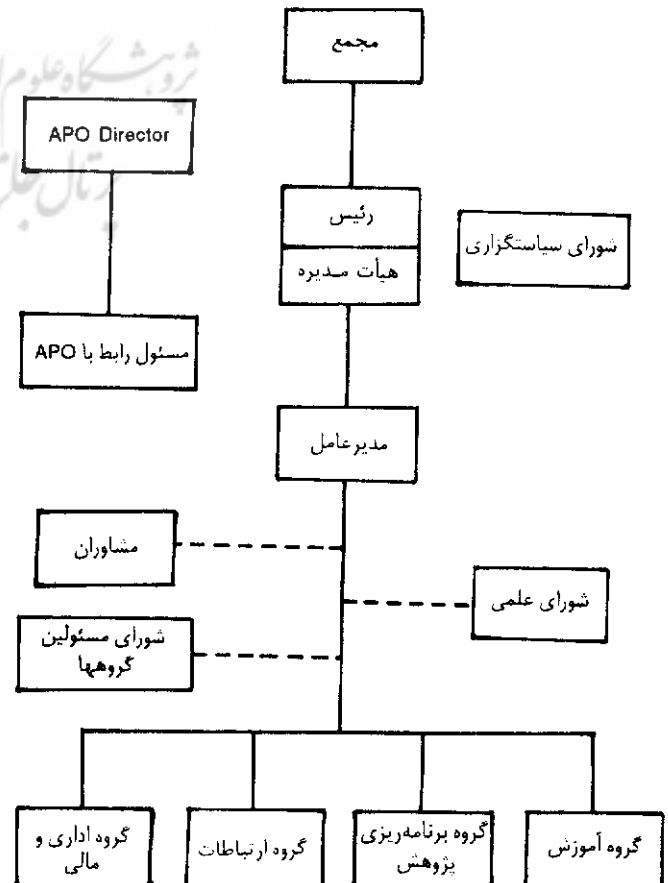
دوره‌های آموزشی، سمینارها و گردهماییها، انتشار کتب و تشریفات، تهیه فیلمهای ویدئویی آموزشی، تلاش برای فراگیر کردن آشنایی با مفهوم بهره‌وری از طریق رسانه‌های گروهی، همکاری و هماهنگی با دستگاهها و ارگانهای مختلف کشور جهت جلب مشارکت آنان در ایجاد حرکت بهره‌وری، ارتباط وسیعتر با APO و سایر NIPOها جهت کسب تجربیات و انتقال اطلاعات و انجام امور مشاوره‌ای و خدماتی و... صورت می‌پذیرد.

انتظار می‌رود، در سالهای آتی، سازمان بهره‌وری ملی ایران، جایگاه مطلوب و مناسب خود را در کشور پیدا نماید و با فعالیتهای خود نقش مؤثری در ارتقای بهره‌وری ملی و در نتیجه، توسعه کشور و تعالی جامعه ایفا کند.

پی‌نوشت:

1. APO Asian Productivity organization
2. National Iranian Productivity Organization

نمودار تشکیلات سازمان بهره‌وری ملی ایران



نمودار سازمانی APO

